# Beartas Frithbhulaíochta

1. I gcomhréir le riachtanais an Acht Oideachais (Leas) 2000 agus na dtreoirlínte faoi chódiompair a d'eisigh an Bord Náisiúnta um Leas Oideachais tá an beartas frithbhulaíochta seo a leanas glactha ag Bord Bainistíochta Scoil Chualann mar chuid de chód iompair iomlán na scoile. Géilleann an beartas go huile agus go hiomlán do riachtanais *Ghnásanna Frithbhulaíochta Bunscoile agus Iar-bhunscoile* a foilsíodh i Meán Fómhair 2013.

Is gá do phobal uilig na scoile cloí leis an bpolasaí seo.

2. **Príomhphrionsabail dea-chleachtais**

Athníonn an Bord Bainistíochta a thromchúisí atá iompar bulaíochta agus a dhiúltaí a d'fhéadfadh a thionchar a bheith ar dhaltaí, agus geallann an scoil dá réir cloí leis na príomhphrionsabail dea-chleachtais seo a leanas agus iompar bulaíochta á chosc agus á chomhrac.:

- Cultúr dearfach a bheith i réim sa scoil:
  - Ina glactar go fonnmhar le difríocht agus le héagsúlacht agus ina léiritear meas ar chuimsitheacht;
  - Ina spreagtar daltaí chun iompar bulaíochta a nochtadh agus a phlé i dtimpeallacht neamhbhagrach;
  - Ina gcuirtear caidreamh bunaithe ar mheas chun cinn i measc phobal na scoile;
- Ceannaireacht éifeachtach;
- Cur chuige scoil uilig;
- Tuiscint ag pobal uilig na scoile ar céard is bulaíocht ann agus faoin tionchar is féidir a bheith aige
- Feidhmiú straitéisí oideachais agus coiscthe (lena n-áirítear bearta chun feasacht a mhúscailt)
  - a chothaíonn ionbhá, meas agus somheanma sna daltaí; agus
  - a théann i ngleic leis an gcibearthromaíocht agus le tromaíocht bunaithe ar aitheantas,lena n-áiritear bulaíocht homafóbach agus transfóbach.
- Feighlíocht agus monatóireacht éifeachtach ar dhaltaí;
- Tacaíocht don fhoireann;
- Taifead, fiosrú agus athbhreithniú leantach ar iompar bulaíochta (lena n-áiritear straitéisí aitheanta idirghabhála) agus
- Meastoireacht leanúnach ar éifeacht an pholasaí seo.

3. I gcomhréir le *Gnásanna Frithbhulaíochta Bunscoile agus Iar-bhunscoile* seo é an sainmhíniú ar bhulaíocht:

**An rud a thuigtear le bulaíocht ná iompar diúltach neamhiarrtha, bíodh sé i bhfoirm iompar briathartha, síceolaíoch nó fisiciúil, a dhéanann duine aonair nó grúpa in aghaidh duine nó daoine eile, agus a dhéantar <u>arís agus arís eile.</u>**

Áirítear na cineálacha iompair bhulaíochta seo a leanas ar an sainmhíniú ar bhulaíocht:

- duine a fhágáil as an áireamh d'aon ghnó, gabháil do chúlchaint mhailíseach agus dochineálacha eile caidrimh bhulaíochta idir dhaoine;
- cibearbhulaíocht; agus
- bulaíocht bunaithe ar aitheantas, ar nós bulaíocht homafóbach, bulaíocht chiníoch, bulaíocht bunaithe ar bhallraíocht den Lucht Siúil agus bulaíocht ar dhuine faoi mhíchumas nó ar dhuine a bhfuil riachtanais speisialta oideachais aici/aige.

Ní chuimsíonn an sainmhíniú seo ar bhulaíocht teagmhais aonraithe nó teagmhais aon uaire d'iompar diúltach d'aon turas, lena n-áirítear téacsteachtaireacht mhaslach nó goilliúnach aon uaire nó teachtaireachtaí príobháideacha eile agus déileofar leo, mar is cuí, de réir chód iompair na scoile.

Ach, i bhfianaise an bheartais seo, féachfar ar theachtaireacht, íomhá nó ráiteas poiblí goilliúnach aon uaire ar shuíomh Gréasáin líonra poiblí nó ar fhóram poiblí eile ar féidir an teachtaireacht, an íomhá nó an ráiteas sin a fheiceáil air agus/nó a bheith athráite ag daoine eile mar iompar bulaíochta.

Iompar diúltach nach n-áirítear sa sainmhíniú seo ar bhulaíocht, déileálfar leis de réir chód iompair na scoile.

Tá tuilleadh eolais faoi fhoirmeacha éagsúla tromaíochta ar fáil i cuid 2.2 de na Gnásanna Frithbhulaíochta Bunscoile agus Iarbhunscoile.

Baineann an polasaí seo le gníomhaíochtaí agus imeachtaí a tharlaíonn :

- le linn am scoile (am sosa,am lóin agus sosanna eile san áireamh)
- ar thurais scoile
- le linn gníomhaíochtaí seach-churaclam
- ag teacht ar scoil agus ag filleadh ón scoil

Tá sé de cheart ag Scoil Chualann gníomhú i gcoinne tromaíochta a dhéantar taobh amuigh den scoil ach a chuireann isteach ar chúrsaí scoile.

## 4. **Seo a leanas an múinteoir/na múinteoirí ábhartha sa scoil seo a dhéanfaidh bulaíocht a imscrúdú agus a dhéileálfaidh léi:**

An Príomhoide: Carmel Ní Ghairbhín
An Príomhoide Tánaisteach: Sinéad Ní Chréan-Loinsigh
Gach múinteoir ranga agus an fhoireann thacaíocht foghlama

**Féadfaidh múinteoir ar bith gníomhú mar mhúinteoir ábhartha más gá.**

## 5. **Seo a leanas na straitéisí oideachais agus coiscthe**

Seo a leanas na straitéisí oideachais agus coiscthe lena n-áirítear straitéisí a dhírítear go sonrach ar chibear bhulaíocht agus ar bhulaíocht bunaithe ar aitheantas, go háirithe bulaíocht homafóbach agus trasfóbach) a bheidh in úsáid sa scoil :

- Múintear an Cód Disiplín do pháistí uilig na scoile.

- Múintear an polasaí frithbhulaíochta (Is páiste cineálta mé. Tuigim go bhfuil sé de cheart ag gach duine mothú slán sábháilte ar scoil. Ní dhéanaim tromaíocht agus ní thacaím le tromaíocht) do pháistí uilig na scoile.
- Tá pósteair crochta ar fud na scoile agus sna seomraí ranga a dhéanann tagairt don pholasaí
- Déantar an polasaí seo a mhíniú ag an tionóil ag tús na scoilbhliana chun a chinntiú go dtuigeann na páistí é
- Déantar tagairt do gnéithe den dá pholasaí go rialto ag an tionóil laethúil
- Úsáidtear cur chuige scoile uilig chun an clár Bí Sábháilte a mhúineadh sa dara téarma
- Cuirtear an-bhéim ar fhorbairt na féinmhuiníne agus an fhéinmheasa sna hábhair churaclaim go léir ach go speisialta san Oideachas Sóisialta Pearsanta agus Sláinte,; Múintear na cláir Misneach, Oideachas Caidrimh Gnéasachta, Bí Sabháilte agus Webwise mar chuid den OSPS)
- Fáinne feasa
- Córas na gCairde do na naíonáin bheaga .Cabhraíonn Rang a 6 leo sa chlós.
- Múintear scileanna do na páistí ionas go mbeidh siad in ann coimhlint a réiteach.
- Míneofar an cód disiplín agus an polasaí frithbhulaíochta do pháistí go bhfuil riachtanais speisialta acu trí úsáid a bhaint as scéalta sóisialta. Déantar seo chun cur le féinmhuinín an pháiste.
- Seachtain an Chairdis
- Cainteanna do thuismitheoirí
- Boscaí do mholtaí sna seomraí ranga agus sa halla
- Lá frithbhulaíochta

## Dea-chleachtas chun cibearthromaíocht a sheachaint

- Cuirfear pobal na scoile ar an eolas maidir le cibearthromaíocht
- Molfar do na páistí gan teachtaireacht/posting a fhreagairt ach é a thaifead, a bhlocáil agus é a thaispeáint nó labhairt faoi le daoine fásta go bhfuil muinín acu iontu
- Díreofar ar an gcibearthromaíocht ag an tionóil scoile go tráthrialta
- Múinfear ceachtanna a bhaineann le sábháilteacht ar an idirlíon mar chuid den OSPS i Ranganna 5 agus 6 (Web Wise)
- Aoi-chainteoir ag caint le ranganna 5 agus 6 faoin gcibearthromaíocht
- Tugtar cuireadh don Garda áitiúil teacht chun cainte le páistí Ranganna 5 agus 6 chun contúirtí na cibearthromaíochta a mhíniú
- Eagraítear cruinnithe eolais chun oideachas a chur ar thuismitheoirí (CARI, Barnardos, Garda áitiúil) maidir leis an gcibearthromaíocht
- Tá idirlíon na scoile faoi churam an NCTE. Níl fáil ag páistí ar suíomhanna gréasáin dá gcuid féin
- Baintear úsáid as polasaí úsáid idirlín na scoile chun ciberthromaíocht a sheachaint.

**Níl sé de cheart ag aon dalta faoi 14 a bheith cláraithe le Facebook no Instagram.**

**Tá sé mídhleathach a leithéid a dhéanamh.**

## <u>Gnásanna chun Bulaíocht a Fhiosrú agus Láimhseáil</u>

6. Seo a leanas straitéisí na scoile chun iompar bulaíochta a imscrúdú, chun obair leantach a dhéanamh ina dtaobh agus chun iompar bulaíochta a thaifeadadh mar aon leis na straitéisí idirghabhála bunaithe a úsáidfidh an scoil chun déileáil le cásanna d'iompar bulaíochta.

**Is é an phríomhaidhm a bhaineann le bulaíocht a fhiosrú agus a láimhseáil ná ceisteanna a réiteach agus an caidreamh idir na páirtithe a shlánú, a oiread agus is féidir (seachtas milleán a leagan ar dhuine).**

## Cloífear leis an gcur chuige seo a leanas:

Déanfar gach iarracht a chinntiú go dtuigfidh gach duine atá rannpháirteach (daltaí, tuismitheoirí/caomhnóirí san áireamh) an cur chuige seo ón tús.
Féadfaidh dalta nó tuismitheoir(í)/caomhnóir(í) ar bith eachtraí bhulaíochta a chur in iúl do mhúinteoirí ar bith sa scoil.
Fiosróidh agus láimhseálfaidh an múinteoir ábhartha gach tuairisc, ina measc tuairiscí anaithnide ina measc .
Ní mór do bhaill foirne teagaisc agus neamhtheagaisc, (rúnaithe, cúntóirí riachtanas speisialta, tionlacaithe bus, airígh, glantóirí) aon eachtraí d'iompraíocht bhulaíochta a fheiceann siad nó a luaitear leo a chur in iúl don mhúinteoir ábhartha.

1. Déanfaidh an múinteoir ranga/an múinteoir atá i bhfeighil an chlóis /an múinteoir ábhartha eachtra tromaíochta a chláru sa leabhar clóis/eachtraí
2. Déanfar an eachtra a fhiosrú (taobh amuigh den seomra ranga): Céard a tharla? Cár tharla sé? Cén uair/Cathain a tharla sé? Cén fáth gur tharla sé? Is féidir le daltaí nach bhfuil baint dhíreach acu leis an gcás eolas úsáideach a chur ar fáil.
3. Más grúpa atá i gceist cuirfear agallamh ar gach duine den ghrúpa ina aonar.
4. Labhrófar leis an ngrúpa ar fad ina dhiaidh sin. Iarrfar ar gach ball den ghrúpa cuntas a thabhairt ar an méid a chonaic sé/sí chun a bheith cinnte go gcloiseann an grúpa ar fad cuntais a chéile. Tabharfar tacaíocht do na páistí sa ghrúpa seo tar éis an agallaimh ar fhaitíos go mbeidh siad faoi bhrú de bharr na fianaise atá tugtha acu.
5. Déanfar iarracht an cheist a réiteach agus an gaol a bhí idir na páirtithe a chur ina cheart más féidir.
6. Tá sé de cheart ag an scoil a iarraidh ar na daoine a bhí bainteach leis an eachtra cuntas a scríobh chun cursaí a shoiléiriú.
7. Má chinneann an múinteoir ábhartha go raibh dalta ag gabháil d'iompar tromaíochta cuirfear ar shúile an dalta sin gur sháraigh siad polasaí frithbhulaíocht na scoile agus iarrfar orthu féachaint ar an scéal ó thaobh an dalta go ndearnadh tromaíocht orthu.
8. Má chinneann an múinteoir ábhartha go ndearnadh tromaíocht , déanfar teagmháil chomh luath agus is féidir le tuismitheoirí an dalta a bhí ag gabháil d'iompar tromaíochta chun an scéal a mhíniú dóibh.Déanfar tagairt do pholasaí frithbhulaíochta na scoile agus na bearta a dhéanfar á míniú dóibh. Tabharfar deis do na tuismitheoirí na bealaí go bhféadfaidh siad tacú le bearta na scoile agus tacú le páistí a phlé na scoile go ndearnadh tromaíocht orthu a phlé. Geallfaidh an dalta nach dtarlóidh a leithéid arís agus scríobhfaidh siad "Ní tharlóidh sé seo arís" seo más gá.
9. Is ceist phríomháideach í más gá úsáid a bhaint as smachtbhannaí idir an dalta atá á smachtú, a t(h)uismitheoir í agus an scoil. Ní bhaineann sé le haon duine eile.
10. Coinneofar súil ar chursaí chun a chinntiú go bhfuil an scéal réitithe. Déanfar clárú ar na bearta a rinneadh.Déanfar athbhreithniú ar an scéal go tráthrialta.
11. Cuirfear an cód iompair scoile i bhfeidhm má cheapann an múinteoir ábhartha agus an príomhoide go bhfuil gá leis.
12. Má shíleann an múinteoir ábhartha nár déileáileadh mar ba cheart leis an iompar tromaíochta taobh istigh de 20 lá scoile tar éis dó/di a chinneadh gur tharla iompar tromaíochta is gá é sin a thaifead sa teimpléad atá ar in Aguisín 3 Gnásanna Frithbhulaíochta Bunscoile agus Iarbhunscoile.

13. Muna réiteofar cás cuirfear an cás i láthair na Bainistíochta. Cuirfear an Bord Bainistíochta ar an eolas maidir leis an méid teimpléad más ann dóibh atá comhlíonta .
14. Muna bhfuil tuismitheoir sásta gur dheileáil an scoil le cás tromaíochta i gcomhréir leis na gnásanna seo cuirfear na gnásanna scoile maidir le gearán a dhéanamh in iúl don tuismitheoir.
15. Sa chás go mbaineann an tuismitheoir úsáid as gnásanna na scoile maidir le gearán a dhéanamh agus nach bhfuil sé/sí sásta fós, tá sé de cheart acu gearán a dhéanamh le hOmbudsman na leanaí.

7. Seo a leanas clár tacaíochta na scoile do dhaltaí a ndearnadh bulaíocht orthu:
(Féach 6.8 de na Gnásanna Frithbhulaíochta Bunscoile agus Iar-Bhunscoile):

Cuirfear gach tacaíocht agus deis in-scoile ar fáil do dhaltaí a fhulaingíonn an bhulaíocht chun páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí a leagtar amach chun a bhféinmhuinín a mhéadú. Má bhíonn comhairleoireacht nó tacaí breise de dhíth ar dhaltaí, déanfaidh an scoil a dícheall dul i gcomhairle leis na gníomhaireachtaí cuí chun é sin a eagrú. Tabharfar tacaíocht leantach dóibh seo a d'fhéadfadh a bheith ag gabháil d'iompar bulaíochta .Tabharfar deiseanna do dhaltaí go mbíonn deacrachtaí acu le cúrsaí féinmheasa chun cur leis an bhféinmheas céanna.

- Múinfear na gnéithe den chód a thugann misneach dóibh siúd go ndéantar bulaíocht orthu;" tuigim go bhfuil sé de chead ag gach duine mothú slán sábháilte ar scoil, Ní dhéanaim tromaíocht. Ní thacaím le tromaíocht"
- Meabhraítear na gnéithe den chód a thugann misneach dóibh seo a ghabhann d'iompar bulaíochta.
- Fáinne feasa
- Coiste Glas
- Córas na gCairde
- Cór na nÓg
- Traenáil agus Cluichí
- Bí Sábháilte
- Scríobh leabhar

## 8. **Maoirseacht agus Monatóireacht Éifeachtach ar Dhaltaí**

Deimhníonn an Bord Bainistíochta go bhfuil cleachtais agus beartais chuí mhaoirseachta agus monatóireachta i bhfeidhm chun iompar bulaíochta a chosc agus chun déileáil leis agus chun idirghabháil luath a éascú más féidir.

## 9. **An Ciapadh a Chosc**

Deimhníonn an Bord Bainistíochta go ndéanfaidh an scoil, de réir a oibleagáidí faoin reachtaíocht chomhionannais, gach beart is indéanta go praiticiúil chun daltaí agus baill foirne a chosaint ar chiapadh gnéasach agus ar chiapadh ar aon cheann de na naoi bhforas, mar atá inscne lena n-áirítear trasinscne, stádas sibhialta, stádas teaghlaigh, treoshuíomh gnéasach, reiligiún, aois, míchumas, cine nó ballraíocht den Lucht Siúil.

10. Ghlac an Bord Bainistíochta an beartas seo an **18 Meitheamh 2014.**

11. Tá an beartas seo ar fáil do phearsanra na scoile, foilsíodh é ar shuíomh Gréasáin na scoile. Cuirfear cóip den bheartas seo ar fáil don Roinn agus do phátrún na scoile má iarrtar é.

12. Athbhreithneoidh an Bord Bainistíochta an beartas agus a fheidhmiú uair amháin i ngach scoilbhliain. Cuirfear fógra scríofa gur athbhreithníodh beartas frithbhulaíochta na scoile ar fáil do phearsanra na scoile, foilseofar é ar shuíomh Gréasáin na scoil agus do Chumann na dTuismitheoirí. Cuirfear taifead den athbhreithniú agus a thoradh a chur ar fáil don phátrún agus don Roinn, leis, má iarrtar é.

Sínithe ag ______________________ Sínithe ___________________

Cathaoirleach Príomhoide

Dáta_______________________

**Useful Websites**

www.spunout.ie

www.kidsmart.org.uk/beingsmart

www.bbc.co.uk./schools/bullying

www.childline.ie/index.php/support/bullying/1395

www.chatdanger.com

www.kidpower.org

www.webwise.ie

www.watchyourspace.ie

www.barnardos.ie

www.childnet.int.org

www.antibullying.net

http://ie.reachout.com

www.abc.tcd.ie

www.sticksandstones.ie

www.internetsafety.ie